

"המציאות הוכחה שהרעיון מתאים לכל כלל
ישראל", הרב חנוך אברמוביץ בשיחתו ל'בקיילה',
השבוע. בתמונה הקטנה: אביו רבי יהודה מאיר
אברמוביץ ד"ל מנהה את מעמד סיום הש"ס

זוגו בארץ, בטוח ומקווה: גם הפעם הזאת יזכיר את אבא ולא ישכחו

דמותו של הרב יהודה מאיר אברמוביץ ז"ל, בכיר נציגיה וזבורייה של אגודת ישראל העשורת בשנים, כמווה חלק בלתי נפרד מתמונת הפודיום שבמרכו בימות מעמד סיום הש"ס מАЗ ומעולם • הוא עצמו זכה להיות נוכח במעמד הסיום הראשון ומהמעמד השלישי, הראשון שנחגג בארץ, הוא היה המנחה של כל המעמדים • ערב סיום הש"ס, מגולל בנו, הרב אברהם חנוך אברמוביץ, את העמידה לצד אביו בערביים הגדולים של המעמדים ההרואים ובשבועות הרבות של העשייה בשידור צוואת מورو ורבו, הרב מלובליין: להפיץ את לימוד הדף היומי

איתן אוריאל

צילום: יעקב לדמן,
מארכונו של נחמה בלושטין

מאות אלפי לומדים דר היומי בכל רחבי העולם, רבבות שיעורים מתקיים מדי יום והרעיון של לימוד הדף היומי חדר לכל שדרות הציור בארץ ובעולם. בסעתי בזמןנו, לרוגל עסקיי, לעיר סייטל, המצודה בצפון מערב ארצות הברית, אבל נדהמתי לראות שאפלו שם קיימים שיעורי דף היומיanganlit להודי המוקם.

"בمعدדי הסיום העומדים להיערך בעוזרת ה' ששתפו ורבבות יהודים. אני תקווה שבஸגורות הללו גם זכרו וזכרו לטובה, לצד מחולל הרעיון, הגאון רבי יהודה מאיר שפירא מלובין זצוק"ל, גם את תלמידיו, המוציאים פועל של אותו רעיון גדול, ABI MORI, הרה"ח רבי יהודה מאיר אברמוביץ ז"ל".

כך אונור הרה"ח רבי אברהם החן אברמוביץ, בנו של הרב יהודה מאיר, זוכה ומינוי עמדתו ראה את אביו, העסקן האגדאי הנודע, עסוק יום יום ושעה שעיה בהפצת רעיון הדף היומי. לאחר השואה, לאחר שמרכז היהדות באירופה עלו בעשון, היה אבוי שב וביסס את הרעיון ללא לאות ומבלוי שרפה מכ לרגע והביאו למימושו הגדל כפי שהוא רואים זאת היום. לקראת סיום הש"ס היה אבא ז"ל מסעיר את כל העולם היהודי בתעולה בכתב. הוא לא נה ולא שקט עד שידע בוודאות שככל פינה בעולם שקיים בה שלוחה של אגודה ישראלית קיימים הש"ס ברוב עם. ידידו הדגול הרב משה שור ז"ל ארון באלה"ב עצרות ענקיות של סיום הש"ס בהשתתפות רבבות יהודים. כך ממחזר למחזר גדלה בהתמדה ובקביעות 'הישיבה העולמית' של לימוד הדף היומי.

"אצלABI ז"ל הדף היומי עבר בעצמותיו", הוא אומר, "הא נה לציין בראש מכתביו את הדף של היום. הוא היה כה מסור לרעיון ולהפצתו, עד שהיה נהוג לומר בקרוב חבריו בזעודה להפצת הדף היומי שאבי וה'ר' היומי' הם 'תרין רעין' דלא מתרפישין לעלמיין - שני חברים שלא נפרדים לעולם.

"את שיעורי הדף היומי הראשונים ביישוב החדש בארץ הוא ארגן, את סיום הש"ס הראשונים בארץ ישראל הוא ארגן, וכך זכיתי אני להשתתף

בכל סיומי הש"ס שנערכו בארץ ישראל עד היום לצד אבי. ר' החנה, לראשונה ובכער רב, עומד אני להשתתף בסיום הש"ס בלבד ולא שאבי ז"ל עומד בראש הכנisos".

אין פלא שכך היה הדבר: הרב יהודה מאיר אברמוביץ ראה בעניין זהה של הפצת הדף היומי צוואוה רוחנית של ממש ממורו ורבו הרב מלובלי. "שבילי", מסביר ר' חנן, "הלביניג רב היה באבא, פשוטו. הוא עצמו היה יתום מאב ואם, והרב היה לא אב. כאשר הלך לעולמו בדמי ימי בכח אבא בדמותם תמרורים שבועות רבים. הוא אמר לי שלא הצליח להטאוש מהאבל והכאב זמן רב. لكن כל מה שציווה רבו היה קדוש לו לאבא, והצוואוה המרכזית והעיקרית שלו הייתה: הדף היומי. מה שמרתק הוא שמו דמה לשם רבו. שניהם היה שםם יהודה מאיר".

כשהרב מלובלי קיבל את אבא

הרה"ח רבי יהודה מאיר אברמוביץ, סגן ראש עיריית תל אביב יפו, ח"כ מטעמם אגודת ישראל ויור' הוועד הפועל העולמי של אגודת ישראל, נולד ערב מלחמת העולם הראשונה, בראש חדש מוחם אב טרע"ז, בעיריה קונסטנטינופול לודז' שבפולין, ובגיל צעיר מאוד התהיה. "

"אבי מעולם לא נכה להכיר את אביו", אומר ר' חנן. "בימי המלחמה חלה אביו, סבי, במחלה דלקת ריאות. באותו ימים לא היה בניצלון וסבי הלך לולומו בעוד אבא רך בן תשעה חדשים. אני קרי על שמיו, אברהם חנן.

"سبטי האלמנה גידלה את אבא במסירות نفس. היא עסקה לפרנסתה בתפירת שקים והם חי חי' Dolot Avbel היא חסכה מפיתה כדי שאבא ילמד תורה. עוד בהיותו ילד ביקר בתלמידו התורה 'מחזיק הדת' בו למד אורח חשוב: רבה של פיעטרוקוב הגאון הרב יהודה מאיר שפירא. הרב ונכנס לכתה, בה למדו באותו הזמן פרק האש מקדש במסכת קידושין, ושאל: 'מה עשה האמורא רבא?'. בא ענה מיד: 'רבא מל שביבוטא' - האמורא רבא הכין דג לבוד שבת. מיד ענה הרב ואמר: 'הוא יהיה תלמיד טוב בשישיבת חכמי לובלין'.

"אחרי מספר שווים אבא בוגר והלך ללימוד בשישיבת תורת חסד בלודז' ואחר כך בשטיבל של

לצד רעינו בעסקנות: הרב שלמה לוזנץ הרב מנחם פרוש ויבלחט"א הרב שמואל ח. מיצ'

ברא כרעה דאבה

הרה"ח ר' אברהם חנן אברמוביץ, מחשובי חסידי גור בבני ברק, נולד בשנת תרצ"ז בתל אביב לאביו, העסקן האגדאי הרה"ח רבי יהודה מאיר אברמוביץ ז"ל, אח להר"ג רבי צבי יצחק ז"ל, הרבה של חצורת הגלילית. שנים ארוכות סייע ביד אביו. אב למשפחה ענפה של צאצאים תלמידי חכמים ויראי השם, מחשובי חסידי גור.

"כן, ודאי. למעשה כשבא נcomes לשיבת ה'יה זה כבר אחרי שרעין הדף היומי התבפס. לקרהת סופו של המחוור הראשון.

"ב'ום ט' באלו תרפ"ג התקיימה הכנסתה הגדולה הראשונה של אגודת ישראל בוינה. השתתפו בה כל גודלי ישראל, החפץ חיים ז"ע, כ"ק מרכז האמרי אמת' מגור ז"ע, האדמו"ר רבי ישראל מטשרטקוב, הגרח"ע לרענון הדף היומי. הוכרו לראשונה על הרעיון של לימוד הדף היומי.

"פעם סיפר הרב מלובלן לאבא ולתלמידים שהתחילה חשב שרעין הדף היומי מתאים בעיקר לדור צעיר, לא למבוגרים שרגלים למדוד כל אחד לפי הסדר שלו. הוא הציע את הרעיון די בחש פנוי והודיעו המהממות של הכנסתה הגדולה. הרב מלובלן הודה שחחש מאד להצעיר זאת וללא חש דחיפה פנימית כבירה אולי לא היה בכלל מציע את הרעיון. צפוי, אنسוי הודיעו התנגדו לרעיון החדש אבל אפשרו לו להצעיר אותו בפומבי בפני צيري הכנסתה הגדולה כהצעה פרטית משלו.

"ואז קרה פלא גדול: בשעה שהרב מלובלן עבר על כל רשימות החצאות השונות בענייני חיזוק התורה הקשייבו צירוי הכנסתה הגדולה לדברים בדממה, אך כשעבר להוסיף את התוספת האישית שלו על הדף היומי עברו התרגשותות גודלה באולם, כל הנוכחים קמו ממקומותיהם, מחהו כפים והביעו הסכמה נשערת לרעיון.

"הרעיון כבש את כולם ובו במקום התקבלה החלטה שהדף היומי הראשון יילמד בראש השנה תרפ"ד. כ"ק האמרי אמת' מגור ז"ע אף הכריז בהפסקה שבראש השנה לפני מעריב: 'אני הולך למדוד הדף היומי'.

"זה מה שהרב מלובלן שב ואמר: 'שחוב שזה מתאים בעיקר לצעירים אבל המיציאות הוכיחה שהרעיון מתאים לכל כל ישראל'."

אבא זכה להשתתף בסיום הש"ס הראשון? "בודאי. זה הרי התקנים בלובלן בשנה השנייה לylimודין. הסיום הראשון של הדף היומי נקבע בשם 'שמחת תורה שבבעל פה' ונערך בט"ו בשבט של שנת תרצ"א בלובלן. אבא היה מספק על אלפיים שהגיעו לחגוג בישיבה. ראש הישיבה ציווה על כל התלמידים לבוש בגדי חג ולאחר הסיום שרה מקהלה של הבחורים מנגינה מיוחדת לחברה לרוגל המאורע.

"את השיר שבו ושרו והוא חזר והדיח בכל רחבי לובלין. לאחר מכן שם ריקודים ומחולות יחד עם כל הקהלה הרב עד שאמרו: 'מי שלא ראה את השמחה זו בלובלן, לא ראה שמחה מימיו'."

כשבבית הכנסת 'החזקה' נמסר שיעור

מתי נולדה הצווה לאביך אוזות הדף היומי? מראש הישיבה של?

"באחד העربים של אותה שנה, לקרהת פתיחת המחוור השני, זימן ראש הישיבה עשרים תלמידים לאוצר הספרים שהיה חדר עבדתו ואמר להם: לובלין היא העיר של המהרש"ל והחזקה מלובלין. עכשו, לאחר מלחמת העולם הראשונה, בתי

די ביד אליהו, אייר תש"ג

עם גאב"ד פוניבז' זצ"ל

הסיום הראשון בלובלין:

**"אבא היה מספק
על אלפיים שהגיעו
לחגוג בישיבה. ראש
הישיבה ציווה על כל
התלמידים לבוש
בגדי חג ולאחר
הסיום שרה מקהלה
של הבחורים מנגינה
מיוחדת שהוברכה
לרגל המאורע"**

חשוך בנים, נהג לומר שיש לו שני בנים: הדף היומי ושיטת חכמי לובלין. הגור"ש זכה וגידל את בנו השני, ושתלו על אדמת ארץ ישראל. אבא זכה וגידל את הבן הראשון ... מהישיבה לפולין, עיר לובלין, לא נותר דבר חז' מהמבנה העומד על תילו, מאז אותן ימים שבתם לבניין הישיבה?

"כן, בשנת השם" ג' זכיית לברך י' עם אבא בגין המפואר של הישיבה, שהפח לבית ספר לרפואה. זה היה הביקור הראשון שלו בישיבה מאז עזב אותה בשנות תרצ"ה. אבא שיטט בגיןו בהתרומות עצומה, הראה לי את מקומו הקבוע בבית המדרש ואת החדר בפנימיה שהוקדש לתלמידים תושבי לוז'. לאחר הביקור פנה אבא לשיר הדתות הפולני וביקש שיקבעו שלט זיכרון במבנה שיספר על עברו באידיש, עברית ופולנית. לפני מספר שנים הוא השוב לידי הקהילה היהודית בורושה".

ואביך כבר אז התבלט גם בעסקנות ופעילות לטובת הכלל?

"לא. כל זמן שישב בישיבה התרכו אבא רק בלמידה תורה. אפילו בימי בין הזמנים כאשר כולם נסעו לביהם, אבי, שהיה יתום, נותר בישיבה ושקד על התורה והסתופף בצליו של הרב.

"היה נהג בישיבה שבל כל שבת הזמננו וראשי אחת הקהילות לפולין והם זכו להשתתף עם סיום השבת, במלווה מלכה חגיגית ומשותפת עם הבחורים וראש הישיבה. באחת מהשבותות הזמננו ראש קהילת לוז' וראש הישיבה אמר לאבא: 'אולוי לכבוד ראש ישיבת עיריך תישא דברים?'.

"אבא הסכים ונשא דברים נלהבים בזכות התורה ובזכות הישיבה. לאחר שישים אמר לו הרב: 'השופר טוב, תוכן נמלא, נמלא'."

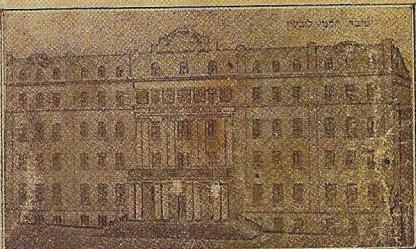
כשה'אמר אמת' הכריז בקול

ראש הישיבה דבר עם אבא אוזות הדף בה נולד אצל הרעיון של הדף היומי?

ישיבת ז'ובטני לובלין

לובטן

לובייטא וויסקא 57

Wyższa Uczelnia Rel. Żyd.
JESZYWA CHACHMEJ LUBLIN
LUBLIN ul. Lubartowska 57

Stow. Zatwierdz. za № 3824/2060, 23 grudnia 1930 r.

בזכותו יعلו לשמים וילמדו עלייו זכות.
חכמי, גם שנים אחר כך, כאשר היה מזכיר את רבו ומי פטירתו היו עניין דומות. הרבנית גם מסרה לו את הטלית קטן של הרוב. כל מיין, אמר עלייו קדיש ביום הירצתיו שלו כמו היה אביו ממש. לאחר שאורונו הועלה ארצתה, נהג מדי שנה לארגן ביירצתיו, שחיל בז' בחשוון, עליה לקברו. רקאות סוף אותה שנה התבשר הרוב אברמוביץ שזכה שתודעה מיוחדת של צורבאה מרבען הוכנה כבר למינו ולמען חבריו על ידי ראש הישיבה. הוא בא בברית הנישואין עם בת הנגיד ר' ישראל זאב וידיטלבסקי ה'ץ, שנונה מל' הק machesh של רושא' והיה חתן הרה"ח רבי מנדל קמנין ז'ל, גיסו של מרדכי השפט אמר' צע"א ומנהל העיתון האגדודאי 'דאס יידישע טאגבלאלט'.

הוזע הצער החליט לעלות לארץ ישראל והשתקע בתל אביב. אביו עלה לארץ ישראל בעקבות שחשש מגויים לצבא הפולני. אך כ"ק האמרי אמר' עוד מלכתחילה את העליה לארץ ישראל. היו כאן כבר אלף משפחות מקרוב חסידי גור. רבים מהם התגוררו בתל אביב, שהיתה עיר ואם בישראל ומרכז היהדות החדרית ביישוב החדש.

"במשך כחמש שנים, לימד אבא גمرا ותוספות בכיתה ח' הספר בתלמוד תורה סייניבתל-אביב, ואז ה策ר לפיעילות בקרב אגודת ישראל ווד מהרה מונה למוציאר הכספי של אגודת ישראל בארץ ישראל".

גולת הנוטרת של פעילותו הייתה הפצת צואת רבו והפצת רעיון לימוד הדף היומי.

"באזונה שנה, שנת תרצ"ה, כאשר היה גצע לארץ, לא היה שייעור אחד של הדף היומי. היו בתל אביב הרוב יהודים חסידיים ועשירות בתי מדרש, שטיבלאך ובתי הכנסת אף לא היה שייעור ولو באחד מהם.

"אבא ניחל תעמלות רבה לקיום שיעורי הדף היומי, גיס מגדי שיעורים למסירת שיעורי

מדרשה הגדולים שוממים, קול התורה שהודה בין כתליים יום ולילה נאם. ולכן יש לנו חובה להחזיק טוביה לעיר שהסכמה לאחסן בתוכה את הישיבה ולהשמעה בה שוב את קול התורה.

"לכן, ביקש בראש הישיבה שככל אחד מתינו יתחל באמירויות שיעור בדף היומי באחד מבתי הכנסת של לובלין, מדי ערבית. הרוב היה בטוח שהלימוד הזה, במורוצת הימים יזכיר את יהודי לובליןabet בלבו המדרש.

"אבא אמר שהוא מאוד התפללא, איך הוא, שרק מלאו לו 16, ימסור שיעור לאנשים מכובדים ומובוגרים. אבל אם הרוב אמר, ובא הלא למסור שיעור דף היומי בבית המדרש של החווה מלובלין, שכן בסמיכות העוני של העיירה.

"בית המדרש היה ריק ועווב ומזנח מאוד ושימש רק לתפילה מנהה וערבית. מאחוריו התנוו הצעופפו כמה רוכלים דלים ואביזרים, אנשי השוק, עלולנים עייפים, הבאים אל בית המדרש להתרשם קצת. וזה הכל. אבל אבא התרשם מכך למסור שיעור דף היומי על השולחן הקדוש והטהרו של החווה מלובלין. לאט לאט נמשכו היהודים הפשוטים והמדוכאים אל השיעור. לרובה הפלא, בית המדרש התמלא ומשניהם-שלושה משתתפים

כמו השיעור לשמוני איש ובשבת כפוף מכך.

"השיעור הזה ושיעורים דומים לו העירו את רוח התורה בעיר, יהודים למאוד נהרו בכל ערב לשירות בית הכנסת בהם מסרו בני הישיבה הצעירים שיעור דף היומי. מאז אותו יום, וראה אבא את בסיסו הדף היומי כצואה של מورو ורבו. הוא מעולם לא חדל מלימוד דף היומי עד יומו האחרון".

"הוא המשיך במסירת שיעור לאורך כל ימייו" הוא הקפיד מאד לא להפסיק לעולם ולו דף אחד עד יומו האחרון. היה לו שיעור קבוע עם חברותא בבית הכנסת 'היכל התלמוד' בתל אביב. אבל בשל עיסוקיו הציבוריים לא עסק במסירת שיעור. אך אבא סיפר לי שהשיעור שמסר בלובלין עוז לו אחר כך בדרכו הציבורית מושם שהתרgal למסור שיעור בפני ציבור של 'בעל בתים' שלעתים היו להם שללות וקשיות שאין בהן ממש אך הוא התרגל לעונות במתינות, בכבוד ובסבלנות. וכך ראה בשיעור הכנה לדרכו שיש להוגה ב齊בורה ולקרכו לתורה בדרכי נועם".

כשיעוריו הדף החלו לפרוח לראשונה

בחzonו תרצ"ד חלה בפתח פתאום וראש הישיבה האהוב ומצבו התדרדר במחירות. "אבא היה מאד קרוב אליו", מספר ר' חנן, "לאחר שהרב חלה מאד וחש שעשו קריבה הוא בקש להעיבירו מוחדרו הפרטיה לחדר האורחים הגדול בישיבה. אבא היה בין אלה שעשו זאת למעןו. הוא שחה מריאותתו וכמו כל התלמידים נתקף בהלם כאשר הרב נפטר.

"לאחר הפטירה הוא בכח בדמות שליש על בוראי. הוא החל אחר מיטתו בכאב. כדי, בעת הפטירה הכריז שמליאני דפי הגמara שנלמדו

הסיום הראשון בארץ:

"הסיום הזה נערך בצל השואה. בציורו שרדו עצבות נוראה ודיכאון אבל אבא לא נח ולא שקט, והחליט לאrgan עצרת גдолה וחגיגות במרכז תל-אביב, בבית הכנסת הגדול, 'היכל התלמוד'"

הסיום האחרון בחייו:

"הוא כבר היה בערוב ימי. אבא סקר את כל ימי התפתחות לימוד הדף היומי מלפני השואה ועד אותו יום וסיים: 'אני מבקש שהקדוש ברוך יתן לי כוח להמשיך להפיץ את הרעיון, כי זה ברוחי ונפשי'"

עם מרן הג"ע יוסף

התקנות הגדולות

תקנות הלימוד היומיומיות שנוספו עם השנה
בעקבות התקנת המהראם שפירא זצ"ל

בספר המצוות להרמ"ם.

בחג הפסח תש"מ"ה נחגג הסיום הראשון ברוב פאר והדר, ומאזן ועד עתה מדי שנה מסייםים אלפי רבעות ישראל את הלימוד היומי בرم"ם.

עמוד יומי במשנה ברורה

בשנים האחרונות נתקנה תקנת לימוד עמוד יומי בספר 'משנה ברורה'. התקנה נתקנה על ידי רבנים ומורי הוראה מפורטים בראשותו של מרן הגאון רבינו שמואל הלוי ואזנו, בעל שבט הלוי.

בכתב מיוחד מיום כתוב מרן הגר"ש ואזנו: "כאשר גם מ"ר מהר"ם שפירא ז"ע הזהיר על עניין לימוד הדף היומי, ושווים כאחד טובים לידע את הדרכך ילכו בה ואת המעשה אשר יעשו".

מאז המחזור הראשוני ועד עתה, מצטרפים לשירותם רבים של שיעורים מכל ריכוזי היהדות הנאמנה. הלימוד מביא לידי מעשה, והמהפך בשימירת ההלכה עצום. אלפיים מעדים שחייהם הרוחניים השתנו ללא הכר בגין קביעות זו.

שער חשבון הנפש

בפתח הכנסתיה הגדולה השישית, שהתקינה בחודש טבת תש"מ בירושלים, נשא דברים נלהבים כ"ק מרן האדמו"ר מז'ניז'ץ' זצ"ל ו�отוך דבריו אמרו: "בספר 'חובות הלבבות' קיימים 'שער חשבון הנפש', שנחולק לשיעורים אופנאי-חשבון, ואפשר ללמוד בכל יום אחד או שניים את לימודי אופנאי-חשבון אחד, ובכל חדש לסייעים את לימודי כל שער חשבון נפש"".

תקנה זו התקבלה בחתלהבות גדולה ואלפי יהודים התחלו למדוד בכל יום את האופן השיק לך אותו יום, ומסייםים בכל חדש את שער חשבון הנפש מהספר החדש 'חובות הלבבות'.

• מאיר סגל

תלמיד ירושלמי

בכנסייה הגדולה השישית בירושלים, בשנת תש"מ, הכריז כ"ק מרן הלב שמחה" זצ"ל מגור על לימוד הדף היומי בתלמוד הירושלמי. בתחילת דבריו העלה על נס את גודל תקנתו של הרב מלובלי והוסיף: "אולץ צריכים לחשוף תורה, אברכי כוללים ובוחרים מצינים למדו בכל יום דף ירושלמי".

יום התחלת הלימוד נקבע לט"ז בשבט. המחזק השמני החל בכ"ז בטבת תש"ע.

משנה יומית

עם פטירת המהראם שפירא, הגה הגאון הגדול רבינו צבי פרומר זצ"ל מקוינטוב את רעינו לימוד 'משנה יומית'.

תחלתו של הרעיון הייתה ללמד את המשניות שבסדר זדעים וטהרות, שאינן נמצאות בסדר תלמוד בבבלי. כך שבסיום הש"ס בבבלי יהיה סיום הש"ס שלם ויכלול את כל הששה סדרי משנה.

בשנת תש"ז סייר את התקנית באופן חדש תלמידיו הגאון רבינו יונה שטנצל ז"ל, ואכן רבים משלבבים לימודי ובסדר חשוב זה. באוטה חזנות סייר הרב שטנצל את סדר ה'חלה יומית'.

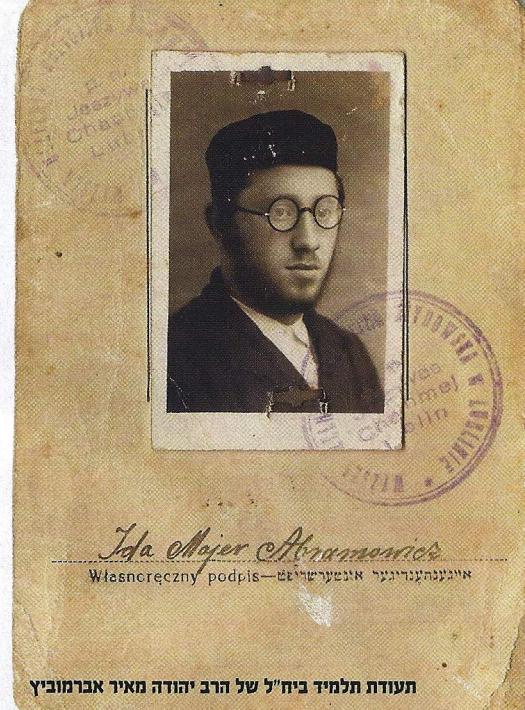
רמב"ם יומי

בחודש ניסן שנת תש"מ תיקון כ"ק מרן האדמו"ר מלובאויטש זצ"ל את התקנת לימוד הרמ"ם היומי. הרב קרא לאחד את כל ישראל באמצעות לימוד קבוע של כל התורה כולה, על בסיס דבריו הרמ"ם בהקדמתו בספר 'היד החזקה', בקובעו כי זהו "מקבץ לתורה שבעל פה כולה".

הרבי קבע שני מסלולים, של שלושה פרקים ליום ושל פרק אחד ליום (שבמסגרתו מסיים את הרמ"ם אחთ לשולש שנים), וمسلسل נפרד לנשים ולילדים, להם קבע הרב מורה שיעור

היום היה גאב"ד פוניבז', הגאון רבוי יוסף שלמה כהנמן זצ"ק"ל. הוא היה נואם בחסד ואיליה אפשר לשוכוח כיצד היה נואם בחתלהבות עצומה. כשהיה מדבר היה בבחינתן 'כל עצמותי תאמרנה', היה לו קשר רטורי נדר.

"מי שעור לו להרחב את מעגל לומדי הדף

תעודת תלמיד ביה"ל של הרב יהודה מאיר אברמוביץ'

הדף היומי. הוא ייסד במשדרי אגדות ישראל את 'הוועדה להפצת לימוד הדף היומי' ועמד בראשה עשרה שנים.

"בכל פעם שהייתה סיום היה אבא עורך סיום פומבי בכל פעם בבית הכנסת אחר בעיר. הוא גם כתב על כך בכל הזדמנות ועודד את הרעיון. ביארכיטיט של מورو ורבו הוא פרסם הודעה אודוטה החשיבות בקיום צוואתו ולימוד הדף היומי. לו היה מורי ורבבי יהודה מאיר מלובלי ז"ע, חי היום, היה מבקש מכלנו ללימוד הדף היומי".

כשהרבר מפונייז' הגיע מבני ברק

אביך בעצם אורגן את סיום הש"ס הוואשו
במסגרת הדף היומי בארץ ישראל?

"ניסה לארכן אבל זה לא היה פשוט בכלל. מעמד סיום הש"ס השני נועד להיות ביום כ"ח בסיוון תרוח'ץ. ייח עוד עד כמה מתלמידי ייח'ל שהו באرض ארון אבי מעמד מרכז' בשכונת 'זכרון מאיר' בבני ברק, שהוקמה לזכרו של הרב מלובלי. הוא הכהן תכנית מוגנות, הוזמנו דרשנים מכובדים ועשה הכל כדי לשוחות למעמד אופי ציבורי רחב. הוזמינו אפילו את תזמורת משטרת המנדט לנגן במעמד."

"אללא מא? באותו שבוע נתלה איש האציג'ל שתקהף אוטובוס ערבי, שלמה בן יוסף ה'ץ. הבריטים חשו מההומות והטילו עוצר כלל על כל הארץ למשך ימים אחדים. אבא גאלע לבטל את החגיגת. לא היה ניתן עוד לעשות אירוע'ץ".

או מה בעצם היה מעמד סיום הש"ס בדף היומי
הראשון בארץ?

"בעצם המעמד הראשון בתל אביב היה מעמד הסיום השלישי, שבו אני גם צויתי להשתתף. הוא היה ביום י"ד בכסלו תש"ו, הייתה אז כבן עשר אך אני עדיין זוכר את רושם המעמד.
הסיום הזה נערך בציילה הכבד של השואה

локחים טקסי ונושאים לרבות ובעזרת ה' הוא יבוא'. הם נסעו יחד והרב שוב אמר שלא יוכל ושהדבר קשה. ואז גם ר' איצחה ואמר לבב: 'ברצוני להזכיר לרבות שבושים הש"ס הקודם הרב שאל קושיה והבטיחה לתרצה במעמד הבא. זו הבטחה שיש לקיימה'. הרב מפונייב' שמע את הדברים ונענה מיד ואמר: "אתה צודק. הבטחות יש לךים. אני בא, אני בא". גם הפעם השם הרב את הדורן במשמעותים תמיומות".

את הבאים אתה כבר זוכר בזודאי בבהירות רבבה.

"הבאים כבר היו אירופי ענק והתקיימו כבר באולמות גדולים. היה ניתן לראות בחוש איך מסירות הנפש של אבי נשאת פירות. הסיום השישי נערך בהיכל התהבות, שבו אלפי מקומות ישיבה. בסיום זהה הפתיעו כ"ק האמרי חיים' ז"ע ולמרות חולשתו ובניגוד למצופה הגיעו גם הוא לאירוע.

"כל הקהלה התרגש וכם על רגליו לכבודו. הרבי אמר לאביו: 'ידעתי שאלפי יהודים חוגגים את שמחת התורה ולא יכולתי להשאיר בבית'. ולפניהם שזוב אמר לו, 'נו הרשות לך את התכנית'. גם השבעי התקיים בהיכל התהבות. השמני כבר עבר לידי אליהו', וגולת הקונרטה באוטו מעמד הייתה השתתפות כ"ק השפע חיים' מצאנז', שהגיעו במיוחד מורה"ב והודיעו של מהורתו הוא מוקם, כשאבי מונצח על הפעילות'."

את מעמד הסיום האחרון, האחד עשר, הספיק לארגן?

"הוא כבר היה בערוב ימי. למרות זאת פתח את המעדן ונשא דברים היוצאים מהלב. כל הציבור דיבר בהערקה לפועלותיו, שbowto הדף היומי השתרש בעם ישראל. אבל סקר את כל ימי התפתחות לימוד הדף היומי לפני השואה ועד אותו יום וסימן: 'אני מבקש שהקדוש ברוך יתנו לי כוח להמשיך להפיץ את הרעיון של הדף היומי, כי זה ברוחני ונפשי'."

היום הרעיון התורחב לכל החוגים, לא יצא מהכלל, ספרדים, אשכנזים, דתיים וחדרים,חסידים וליטאים, בארץ ובחו"ל. מה היה סוד כוחו והצלחתו?

"סוד כוחו היה בכך שהוא דמות מאחדת, ואחווה על הכלול. אבל כל הזמן דאג לכל ישראל, לכל היהודי, ולא רק להונג אוג. זה היה סוד כוחו והצלחתו. גם בפעילותו הפוליטית דאג קודם לכל ישראל ולכון כל ישראל גענהו וחש שיש כאן עניין אמרית. רעיון הדף היומי הוא רעיון של אחדות, של כל ישראל שכול מתחדד מסביב ללימוד התורה".

הפעם, בסיום הקרוב, כבר לא נזהה, לדואשונה, לדאותו פותח את המעדן.

"בב' באיר תחש"ז הלךaba צ"ל לעולמו. אין לי ספק שכמו שאמרו על מورو ורבו ניתן לומר עליו: אף עמודי הגمرا שנלמדו יעדמו לזכותו ויזכרו את שפעל".

"כאשר הגיע הרב לקרה פסח תש"ש לתל אביב,ABA פנה אליו בבקשת שיוואיל ויבוא לה Shimuyן הדין בחגיגה של סיום מסכת של הדף היומי שעורך. מאז התגייס הרב מפונייב' לעניין ובכל סיום מסכת שארגן אבי בבתי הכנסת ובאירועים בתל-אביב, נהג הרב מפונייב' להגיע ולשאת את נאום הדין.

"תמיד היה הרב מפונייב' מדבר על כך שלימוד הדף היומי הוא הדרך לקומם את ההרויות ולהבטיח את המשכיות התורה ועם ישראלי".
בין אביך לרוב מפונייב' היה קשר הדוק במיעוד?

"כן. ומעניין מדויק:ABA תמיד אמר לי שהוא חשב שיש קשר נפשי עז ונדיין בין שני גאנז'ים עולם. הם היו בעלי תוכנות שונות ובכל אונן בLIMITIA. הרב מפונייב' העריץ את הרב מלובלין בצורך מעוררת פלאיה ואמר שהרב מלובלין היה בשביונו מופת ודוגמה כיצד להרים את קרן התורה. היה דמיון בחזון של שנייהם, בעובדה ששניהם הקימו ישיבות ענק בניגוד לציפיות, שלא שקטו על השמרומים, וdaggo לכלל ישראל".

הפעם, לשם שינוי, מעמד הסיום צלח ביד אביך?

"זו הייתה הצלחה אדירה במונחי אותם ימים. למעלה משלוישת אלפי איש גדרו את הרחובות המסוכים להיכל התלמוד". ABI פתח וניהל את העצרת, קידם בברכה את האדמו"ר' ר' האדמו"ר' מהוסיאטן ז"ע, נצדו של הרה"ק מרוז'ן. הרב מפונייב' נשא נאום הדין חוצב להבות אש, ועם סיום נועילת האירוע הקרייאABA את ההחלשות לחיזוק לימוד הדף היומי בכל אטור ואטר".

בסיום הבא אחריו, מעמד הסיום הרובי, גם כן הייתה?

"הסיום הרובי התקיים בבלטן ניסן תש"ג. ואיש חייתי. גם הוא התקיים בתל אביב בבית הכנסת מושב זקנים במריכז רחוב אלבני והשתתפו בו אלפיים. אין זכר שהמשטרה הייתה צריכה לסגור את תנועת הרחובות למענו. ולאחריו היו ויקודים המוניים שנמשכו עד חצות.

"המעמד התקיים בסימן המאבק נגד גיסות בניו, בו ABI היה שותף אחד מראשי אגדות ישראל נגד הגזירה. גם כאן היה הנואם המרכזABI הרב מפונייב'. הוא השמיע פלפל חריף שכרך את סוף הש"ס עם תחילתו ונשאר עם קושיה שהבטיחה לתרוץ במעמד הסיום הבא בעוד שבע שנים.

"ואכן לאחר שבע שנים, BI"ג בחשוון תש"ז, התקיים הסיום החמישי בהיכל התלמוד" בתל אביב. ABI נסע לבני-ברק להזמין כרגיל את הרב מפונייב' אבל הרב כבר היה חלש מאוד ואמר שהואה מצטער מאוד אך לא יכול להגיע לאירופה. ABI נפרד ממנו בצעיר ובספר על כך לידי ר' איצ'ה צ'ישנסקי.
כשהוא שמע את הדבר הוא אמר: 'עכשו

נשאר נאמן לאותם עקרונות שלילו אותו בישיבה עצמה: לא להתפעל מהנוחות ומהתנאים, אלא לשקו במגרה באותו הריכוז, בתנאי פסיכון כמו במחנה הריכוז".

"הגשמיות חזקה", ממשיך הרב. "לאmericה יש כוח כזה. אבל מצד שני קרה דבר מדהים. רשותות כזו, בידיעה ברורה, בצלילות, שבה הגורמים יימה שם פועלו. איך יכולו אנשים לעשות זאת.

"מצחן השני, הרדי Ai אפשר להאמין של יהודים היו מספק כוחות להזיז ללימוד ולהתחליל מחדש את עולם התורה, זהה פלא.

"אמורתי פעם בשיחה: נח ראה שלושה עולמות. עולם בENVINNO, עולם בחורבנה, עולם בENVINNO. הרדי נח ראה חורבנה כזה, כל העולם נחרב. מה הוא עשה? וייטע כרם. הוא רצה להשתכח, כדי לשכוחה. מה היה בסוכן? הוא אייבד את התואר שהיה לו, נח איש צדיק, ונקרע זיהיל נח האדמה". על זה אני אומר: יהודי שרירות הפליטה, אחרי שהוא מוגהנים כזה, שהיה עניין כמו אצל חזקאל הנביא שאצל 'התהיינה העצמות האלה', ואוותם אנשים יכולו לאסוף מספק כוחות כדי לבנות מחדש את כל ישראל, זה הנס הכח גדול של הדור".

הלימוד הוא החיים

שיחה עם תלמיד חכם אמרתי היה תמיד עונג צורן. זקני תלמידי חכמים, אמורთ הגمرا, דעתם מתישבת עליהם. הרב ליטיגו הוא דוגמא מובהקת לכך. ניכרת בו גם חירופותו של תלמיד חכם. כשהצilm, למשל, מבקש ממנה בניימים לעבור לחדר אחר או לשבת ליד השולחן, לצורך הצלילים, הוא נעה בה אין אומר אך לווחש באזניי בשקט: "אני בידים שלו עכשו, מה אפשר לעשות".

השקט הפנימי שמאפיין אותו, חיינו הטוב והמחירות שבה הוא שוקע בספר ברגע שהוא פותח אותו, אינם מסקרים את העובדה המctrורה שהוא בילה המש שנים מחיוו במחיצת חיות האדם הנאצית וסלב ייסורי שאול. מהנות הריכוז של מאותהאזור היו ידועים באכזריותם.

גם הרובנית, שניכר כי היא מעריצה מאוד את בעליה הלמד, איננה שוקעת בתיאורים קשים. היא מספרת כך: אגב כיצד ירו במאמה לעיינה אבל רוב הזמן מתארת את שקיתו והתמדתו של בעליה.

אחרי שבעים שנה יחד, היא עדייןナンחת כשהיא מספרת כמה קשה לנתק את בעליה מהפסרים שלו אפילו למן קטן. "ברגע שהוא פותח ספר הוא שוכנת מהעולם", היא מספרת. "בצלילות, עד שלוש פנות בוקר, אני מנסה לשכנע אותו לסגור את הגمرا וללכט לישון. לבסוף אני מתייחסת ונדרמת. בבוקר, כשאני מתעוררת, הוא כבר לא בבית. הילדים אמורים לי: אם, הוא כבר לא ילד, תני לו לעשות מה שהוא מבן. הוא בקושי ישן, אבל הלימוד זה החיים שלו".

את הסכמתו לראיון הוא תולה בהבטחה שננתן לאביו, בספר על מה שהיא, ומוקהה שהדברים יunikו חיזוק רוחני לקוראים, כך שהזמן שבוחנו לא יהיה לשוווא. ■